

Nokia lukee -ohjelma koko kaupungin tavoitteena: tänään puhetta aikuisista

Lukutaidon kuntafoorumi

27.3.2026

Kommentti: **Lukutaito kuuluu ihan kaikille.**

Nokian kaupungin kirjastopalvelut

Kirjastopedagogi/hankekoordinaattori

Ulla Virtanen (FM, AmO)

Hyvän arjen, kestävän kasvun ja vahvojen yritysten **Nokia 2035**

Missio:
Hyvinvoivat
nokialaiset

Hyvinvoiva ja
yhteisöllinen
Nokia

Kasvava ja
kehittyvä Nokia

Kestävä, turvallinen
ja luonnonläheinen
Nokia

Nokian uusi strategia: "Elinvoimainen ja ekologinen Nokia 2030"

Ohjaavat periaatteet, myös kirjastopalveluissamme:

Palvelemme

→ Onko asenteeni ja ammatillinen osaamiseni kohdallaan?

Välitämme

→ Osoittaako toimintani kuntalaisillemme ja asiakkaillemme välittämistä heidän tarpeistaan?

→ Tuottavatko meidän johtamisemme ja työyhteisötaitomme meille kaikille päivittäistä työhyvinvointia?

Toimimme tuottavasti

→ Teenkö työtäni tehokkaasti, taloudellisesti ja vaikuttavasti? Vahvistanko demokratiaa ja hyvää hallintoa?

Uudistumme

→ Uudistunko rohkeasti? Onko meillä monipuoliset verkostot ja erilaisia kehittämishankkeita työvälineinämme?

Pieni kertaus: Suomen kirjastolain mukaan yleinen kirjasto:

1. Tarjoaa pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin
 2. Ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
 3. Edistää lukemista ja kirjallisuutta
 4. Tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
 5. Tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
 6. Edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua
- Tätä työtä varten kirjasto tarvitsee sopivat tilat, välineet ja henkilöstön
 - *Keltaisissa* osioissa kirjastolla erityinen **lukutaitotyön** tehtävä kaupungissa ja kunnassa

**Kun vuosi 2027 alkaa, minkälaisia ovat ja miten toimivat
Nokia lukee -verkostot (LANU- & aikuiset)?**

**Minkälainen on Nokian lukutaitopolku (perusopetus)?
Minkälaisia ovat Nokian aikuisten lukutaitopolut?**

Pysyvässä Nokia lukee -ohjelmassa

Lukeva kunta -toiminnan aloittaminen Nokian kaupungissa (KLTS suuntaviiva 1)

Nokian kaupungin perusopetuksen ja
kirjastopalveluiden yhteishanke

(OPH 1.4.2025-31.12.2026)

- lasten ja nuorten lukutaitoverkostossa

OPH-hanke perusopetusikäisten lukutaitostrategian, -verkoston ja -polun kokoamiseen sekä vakiinnuttamiseen

- Teema-alue: Kunnan lukutaitostrategian tai lukutaidon toimenpideohjelman luominen ja täytäntöönpano
- Edistää kansallisen lukutaitostrategian suuntaviivojen ja toimenpiteiden toteutumista 2025-2026 (OPH)
- Moniammatillinen yhteistyö: yhteishankkeessa aluksi Nokian perusopetus ja Nokian kaupungin kirjasto → tavoite laajentaa verkostoa hankekauden loppua kohden
- Hankkeen elinkaari ja työn vakiinnuttaminen otettu huomioon hankesuunnitelmassa → pysyvä lukutaitotoimijoiden verkosto 2027

Kuva: Mikko Ovaska

Monilukutaidon osallistava kehittäminen – Nokian kirjaston lukutaitopolut aikuislukijoille (KLTS suuntaviivat 1 ja 2)

Nokian kirjastopalveluiden
kehittämishanke

(AVI 1.4.2025-31.12.26)

- aikuisten lukutaitoverkostossa

AVI-hanke kirjaston kokeilu- ja kehittämistoimintaan: aikuisten lukutaitoverkosto ja -toiminta

- Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpano 2025-2026 (LSSAVI)
- Linja: Lukemisen edistäminen (monilukutaito, kriittinen lukutaito)
- Hankkeen erityiset kohderyhmät
 - Nuoret aikuiset (16-29 v.)
 - Monikieliset
 - Työn ulkopuolella/työn haussa olevat
 - Varttuneet

Kuva: Jimi Soinila

Lukutaituri peruskoulun monilukutaitotoiminnan ketteränä kehittäjänä muutoksessa*

(KLTS suuntaviiva 2)

Nokian kirjastopalveluiden
kehittämishanke

* (LVV 1.4.2026-31.12.27)

- lasten ja nuorten lukutaitoverkostossa

1.4.2026

LVV-hanke kirjaston kehittämistoimintaan: Lukutaituri peruskoulun monilukutoiminnan kehittämiseen

- Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpano 2026-2027 (LSSAVI)
- Linja: Lukemisen edistäminen (monilukutaito)
- Hankkeen avulla parannetaan Nokian kymmenelle (10) peruskouluyksikölle tarjottavien lähipalveluiden laatua ja vaikuttavuutta monilukutaitotyössä lv. 2026-2027.
- Tavoite on myös vähentää kouluyksiköiden eriarvoisuutta, mikä Nokialla kasvaa asuinalueiden eriytyvän kehityksen myötä.

Lukutaitotyön ohjausryhmässä Nokialla

(+ tukenaan)

- **Sivistysjohtaja** (+ johtava rehtori, rehtorikokous, sivistyslautakunta)
- **Kehittäjärehtori** (+ kehittäjäopettajat)
- **Kirjastopalvelupäällikkö** (+ kaksi kirjaston tiimiä)
- **Lukutaitokoordinaattorit hankkeissa (3)** (+ tukenaan rahoittajien edustajat)
- → pysyvästi jatkossa kirjastopedagogit (2) ja perusopetuksen lukutaitokoordinaattorit (2), kenties muita lisää 2. asteelta
- tukena hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtaja sekä lähitiimit KUPA, NUPA, LIPA, HYVI ja VAPA (ihanaa jargonia...)

Nokia lukee -ohjelman työsuunnitelma

- Lasten ja nuorten perusopetuksen lukutaitopolku lv. 2026-2027 alkaen
- Aikuisten lukutaitopolkuja 2027-
- *Lukutaituri perusopetuksen tueksi vuosien 2026-2027 aikana
- Ohjausryhmä ja lukutaitoverkostot jatkavat toimintaansa ohjelman pohjana ja tukena
- + neuvolan ja varhaiskasvatuksen Nokia lukee -ohjelma tavoitteena viimeistään 2028
- = Sata vuotta lukutaitotyötä ja enemmän!

Lukeva kunta Nokia -lukutaitoverkostot 2025-2026

- **Nokia lukee/lapset ja nuoret, 6-16 v.** (OPH-hanke 2025-2026), perusopetuksen opettaja- ja kirjastovetoinen verkosto, lukutaitokoordinaattoreina äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori ja kirjaston palveluvastaava; kevästä -26 lähtien LANU-kirjastopedagogi
- **Nokia lukee/aikuiset, 16-100 v.** (AVI-hanke 2025-2026), aikuistoimijoiden verkoston vetäjänä aikuisten kirjastopedagogi

→ Huom. Verkostot jatkavat toimintaansa hankekauden jälkeen pysyvinä verkostoina.

Nokialainen aikuisten lukutaitoverkosto (AVI 25-26)

”Monilukutaidon osallistava kehittäminen - Nokian kirjaston lukutaitopolut aikuislukijoille”

- Nokialaisten aikuisten lukutaitotoimijoiden verkosto, joka kokoontuu 4 kertaa vuodessa jakamaan tietoaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan aikuisten lukutaitotoiminnasta Nokian kaupungissa
- Pääajatus: Verkostossa on mukana aikuisten lukutaitoa opastavia ja kehittäviä nokialaisia organisaatiotoimijoita
- Nokian kirjastopalvelut kokoaa verkoston yhteen hankekaudella ja jatkaa verkoston vetämistehtävää myös hankekauden jälkeen (2027 →)

NOK
LUK

Monilukutaidon osallistava kehittäminen (AVI/LVV 2025-2026): hankkeen kohderyhmät → pääasiassa aikuiset

Nuoret aikuiset (syksy 2025)

- Toisen asteen opiskelijat, lukiolaiset ja ammatilliset, TUVA-opiskelijat: Nokian Silta-kampus & henkilökunta
- Nuoria ohjaavien palveluiden asiakkaat: kumppaneina ed. lisäksi. Etsivä nuorisotyö, Ohjaamo ja kaikki nuorten aikuisten kanssa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät tahot ja palvelut

Monikieliset asiakkaat (talvi 2025-2026)

- Erityisesti Nokialle kotoutuvat monikieliset ja kaikki monta kieltä kotonaan ja työelämässään käyttävät kuntalaiset
- Valmiit pienryhmät (mm. VALO-ryhmät, Pirkan opiston ryhmät, SPR Luetaan yhdessä -ryhmä)
- Tärkeä yhteistyökumppani: Nokian kaupungin kotoutumisen koordinaattori ja KOTO-verkosto

Varttunut väki (kevät 2026)

- Kun työura jää taa ja vapaaehtoisura tai omat vapaapäivät alkavat; mihin aikani käytän?
- Tärkeä yhteistyökumppani: Nokian kaupungin hyvinvointikoordinaattori
- Nokian vanhusneuvoston jäsenet (6 eläkeläisyhdistystä) → aktivoiminen parhaillaan käynnissä hankkeen parissa

Työn ulkopuolella (syksy 2026)

- Työpajalaiset ja erilaiset tuki- tai välityössä olevat, esim. Nokian Väliasema
- Työtä hakevat aikuiset (TYPA)
- Hyvinvointiaan palauttamassa/tukemassa olevat aikuiset
- Tärkeä uusi työkaveri* Järjestö- ja osallisuuskoordinaattori

Ullan parhaat palat – viestini teille

Aikuisilta kohderyhmiltä tulee kokemukseni mukaan lukutaitotyössä kysyä:

Mitä unelmia ja tavoitteita sinulla on nyt?

Ja miten lukutaito liittyy niihin? Miten me voimme tukea sinua? Olemme valmiit.

Ullan parhaat palat – viestini teille

- Lukutaitotyön tulee kohdistua kaikkiin kuntalaisiin ja erityisesti heikosti lukutaidollaan pärjääviin
- Valitse ohjaus- ja sidosryhmäsi tarkkaan: mikä on tavoitteesi, mitä haluat saada aikaan?
- Muista siis kutsua lukutaitoverkoston aikuisia lukijoita edustavat toimijat kattavasti (verkostotoimijoilla on erilaisia intressejä ja kukin toimija tietää, mihin itse pystyy)
- Kunnan lukutaitostrategian tulee kattaa myös verkostotoimijoiden ulkopuolella olevat ihmiset
- Osallista kuntalaiset suoraan lukutaitotyöhön, se haastaa ja antaa niin paljon enemmän
- Tee pohjia hankkeilla ja luo koko ajan pysyviä, realistisia ja tavoitteellisia rakenteita lukutaitotyöhön
- Ajateltavaa: ”kaikki aikuiset ovat myös kasvattajia”
- Huom. Eri ikäisillä on yllättävän paljon yhteisiä lukutaitohaasteita ja –tarpeita 😊

Minkälaisia lukutaitopalveluita olemme kehittämässä aikuisryhmille ja heidän kanssaan?

- PIKI-välineet ja kirjasto haltuun, työpaja (1,5 h)
- Opastettu kierros kirjastossa, oman ryhmän ja ohjaajan kanssa, vahvasti demokratiatyötä (1,5 h)
- Pop-up -kirjastopiste teematapahtumassasi (lukemisen edistäminen, osallistaminen, yllättäminen!)
- Eteiskirjaston luominen omaan toimitilaan
- Toisen asteen kaikenkattavat käynnit (ammatillinen ja lukio: kaikki käyvät ohjatuilla käynneillä)
- Lukuretriitti, ”takaisin lukijaksi” (3 h): oman ryhmän, ohjaajan ja kirjastopedagogin kesken
- Lukutaitotyön promootioesittelyt → verkoston kautta
- Suunnitelmissa tuottaa koulutus kirjaston vapaaehtoisille opastajille (3 h) → verkoston kautta
- Mitä muuta vielä kokeilemmekaan?

Nokian kirjastopalveluiden nuorten aikuisten työryhmä

- Tarpeeseen muodostunut poikkitiiminen ryhmä: kirjastopedagogi (AmO), informaatikko, LANU-kirjastonhoitaja (erityisluokanopettaja), LANU-kirjastovirkailija, vinkkari ja nuoriso-ohjaaja
- Muodostunut työvaiheessa 16-29 -vuotiaiden kohderyhmää ajatellen – fyysisesti siirtymä LANU-osastolta aikuisten osaston osaksi (2. > 3. krs)
- Kirjastopalvelut tukena, kun nuoresta tulee aikuinen, toisen asteen palveluiden laajentaminen ammatillisiin, ns. K16-palvelut jatkossakin kaupungissa, hanketyönä palvelukokeiluja 2025-2026 aikana, vakiinnuttaminen 2027-

Esimerkki toimivan vierailun kaavasta

Tänään XX.YY.20ZZ

- Turvallisen tilan periaatteet
- Pieni lämmittely: **Virta ja PIKI**
- Aktiviteetit, joita voitte tehdä vuorotellen:
 1. Perusparantele PIKI-korttiasi (tiskillä/Ullan kanssa)
 2. Lisää PIKI-linkit puhelimeesi, kts. ohje
 3. **Hanki oma lukutaitoreseptisi** keneltä vaan aikuiselta Virrassa tai vaikkapa kaverilta
 4. **Etsi sinua kiinnostava teos** Virran kartan kanssa eri genreistä tai K16-kulmasta, hyväksytä opettajalla
 5. **Etsi sinua kiinnostava oma ja/tai ammattialan teos** ja hyväksytä se opettajalla
 6. **Kakkosvuotiset: Kirjallisuushistoriaa tarjolla!**
 7. **ABIT: Miten kirjasto voi helpottaa elämäsi?**
 8. **K-16 -tilan suunnittelua** kiinnostuneiden kanssa
 9. **Ohjattu kierros kirjastossa** 😊

Kiitos kun tulit,
tulethan
uudestaan!

Tervetuloa kirjastoon!

Tutkitaan kirjaston esitettä*

Kirjasto on kaikille avoin paikka.

Kirjaston palvelut ovat ilmaisia.

Kirjastokortti on ilmainen, ja sillä voi lainata kirjoja ja muuta aineistoa kotiin.

Kirjastokortin saa asiakaspalvelusta.

*Esitteen tuotti Kaisa Koivumäki (KM, ELO),
Nokian kirjastopalvelut

TERVETULOAA KIRJASTOON!

Kirjasto on kaikille avoin paikka. Kirjaston palvelut ovat ilmaisia. Kirjastokortti on ilmainen, ja sillä voi lainata kirjoja ja muuta aineistoa kotiin. Kirjastokortin saa asiakaspalvelusta.

KIRJASTOSSA VOI ESIMERKIKSI

- lukea kirjoja ja lehtiä
- lainata kirjastokortilla
- käyttää tietokonetta
- tulostaa (lisämaksu)
- opiskella
- saada digitukea
- soittaa soittimilla musiikkihuoneessa
- osallistua tapahtumiin
- tutustua näyttelyihin
- pelata lautapelejä ja koota palapeliä
- viettää aikaa yksin tai yhdessä
- lukea lukukoiralle

TAPAHTUMAT JA NÄYTTELYT

Kirjastossa on ilmaisia tapahtumia. Tapahtumat ovat esimerkiksi kirjailijahaastatteluja, lukupiirejä, opastuksia ja lastentapahtumia.

Kirjastossa on ilmaisia taidenäyttelyitä, joihin on vapaa pääsy.

Lisää tietoa tapahtumista ja näyttelyistä:

www.linktr.ee/virtanokia

NOKIAN PÄÄKIRJASTON AUKIOLOAJAT JA YHTEYSTIEDOT

Ma-to klo 8.30-19

(asiakaspalvelu 12-19)

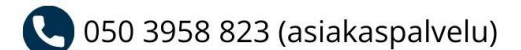
Pe klo 8.30-16

(asiakaspalvelu 10-16)

La 9.30-16

(asiakaspalvelu 11-16)

Su kiinni

Mitä voit lainata kirjastosta?

Esimerkiksi KIRJOJA

- kaunokirjoja
- tietokirjoja
- sanakirjoja, oppikirjoja
- selkokirjoja
- sarjakuvakirjoja
- monikielisiä kirjoja: arabia, englantia, espanja, dari, farsi, italia, kiina, ruotsi, saksa, slovakki, tagalog, thai, turkki, ukraina, venäjä, vietnam, viro. *Pyydä lisää kieliä!*

Mitä voit lainata kirjastosta?

KIRJOJA

- kaunokirjoja
- tietokirjoja
- sanakirjoja, oppikirjoja
- selkokirjoja
- sarjakuvakirjoja
- monikielisiä kirjoja: arabia, englantia, espanja, dari, farsi, italia, kiina, ruotsi, saksa, slovakki, tagalog, thai, turkki, ukraina, venäjä, vietnam, viro. *Pyydä lisää kieliä!*

MUUTA AINEISTOA

- lehtiä
- CD-äänikirjoja
- DVD-elokuvia
- musiikki-CD-levyjä
- lautapelejä
- konsolipelejä (PS 3/4/5, Nintendo switch, XBOX, Wii)
- liikuntavälineitä, esim. SUP-lauta, lumikengät, jalkapallo
- kausikortteja, joilla pääsee ilmaiseksi urheilutapahtumiin
- NEPSY-apuvälineitä esim. painokoira, kuulosuojaimet

E-AINEISTOT

- **E-kirjasto:** äänikirjoja, e-kirjoja, e-lehtiä
- **PressReader:** monikielisiä e-lehtiä yli 60 eri kielellä
- **Saavutettavuuskirjasto Celia:** äänikirjoja
- **Cineast ja Elonet:** elokuvia suoratoistona
- **Medici.tv:** klassista musiikkia, balettia ja jazzia
- **Rockway:** soittamisen ja laulamisen verkkokursseja

Kysy lisää henkilökunnalta!

Nokian pääkirjaston pohjapiirros

2. kerros

★ Asiakaspalvelu

1 Laina

2 Palautus

3 Varaukset

4 Vip-lainat

5 Tietokoneet

6 PIKI-tiedonhaku

7 Selko

8 Monikieliset

9 Vaihtuva aineistonäyttely

VIRTA
KIRJASTO- JA KULTTUURITALO

NOKIAN
KAUPUNKI

Aleksi Kähkönen

Kiitos ja energiaa lukutaitotyöhösi!

Kirjastopedagogi Ulla Virtanen (FM, AmO)
Hankekoordinaattori, AVI/LVV 2025-2026

ulla.virtanen@nokiankaupunki.fi

040 195 0903